

SOUDNÍ PŘEZKUM ROZHODNUTÍ ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ VE SVĚTLE NEJNOVĚJŠÍ JUDIKATURY EVROSPKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

PAVEL KOUKAL

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika

Abstrakt v rodném jazyce

Autor se v příspěvku věnuje kritickému pohledu na ustálenou judikaturu zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů v oblasti soudního přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví. S ohledem na aktuální judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, dospívá autor k závěru, že rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví jsou rozhodnutími správního orgánu o tzv. soukromých subjektivních právech. Z těchto důvodů by o "přezkumu" rozhodnutí Úřadu (resp. o novém projednání věci soudem) měly rozhodovat civilní soudy dle části V. občanského soudního řádu.

Klíčová slova v rodném jazyce

Soudní přezkum správních rozhodnutí, průmyslová práva, právo vlastnické, Úřad průmyslového vlastnictví, zvláštní senát, část V. občanského soudního řádu, Anheuser-Busch proti Portugalsku, Balan proti Moldávii, soukromá subjektivní práva, veřejná subjektivní práva.

Abstract

Author discusses the issue of the judicial review on decisions issued by the Industrial Property Office. In respect of current decisions of the ECHR in case Anheuser-Busch v. Portugal and Balan v. Moldova intellectual property (including applications for registration) should be protected in the same way as tangible assets. As a consequence decisions of the Industrial Property Office are to be considered as an issue arising under private law and relevant cases should be reviewed in accordance with the Code of Civil Justice (§ 244 and f.)

Key words

Judicial review, intellectual property, industrial property, Industrial Property Office, Code of Administration Justice, Code of Civil Justice, Anheuser-Busch v. Portugal, Balan v. Moldova, private law, public law.

1. VĚSTĚNÍ Z JATER OBĚTOVANÝCH ZVÍŘAT

Ve starověkém Římě znali institut haruspiků, což bylo označení pro etruské a později starořímské kněze, kteří se věnovali předpovídání budoucnosti mj. ze zkoumání změn ve vnitřnostech obětovaných zvířat, hlavně jater. Byla to nesporně profese přínosná, svým způsobem futurologická a měla nepochybně i svůj normativní dopad. Jednalo se o povolání svým způsobem obdobné dnešním meteorologům, klimatologům anebo třeba členům zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů (dále též „zvláštní senát“) dle zákona č. 131/2002 Sb. Každopádně měly výroky haruspika zhruba stejnou „předpovědicí hodnotu“, jako výroky zmiňovaných profesí.

Cílem tohoto příspěvku je provést kritický rozbor jedné z dílčích oblastí rozhodování zvláštního senátu, konkrétně rozhodování o tom, zda soudní přezkum¹ rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví náleží soudům v občanském soudním řízení anebo soudům ve správním soudnictví.

Osobně se netajím tím, že jsem se s rozhodovací praxí zvláštního senátu v této oblasti nikdy věcně neztotožnil, byť částečně rozumím praktickým důvodům, které vedly zvláštní senát k zaujetí stanoviska, že rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví mají být přezkoumávána v rámci správního soudnictví dle soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Přesto, pokud má být rozhodování zvláštního senátu výrazem tradiční dělby subjektivních práva na práva soukromá a veřejná, a nikoliv otázkou prakticistních řešení a kompromisů o tom, která ze soudních „větví“ se „přezkumu“ rozhodnutí správního úřadu ujme, je třeba podrobit rozhodování zvláštního senátu kritice. Kritice potud, že zvláštní senát rozhodoval minimálně v případě přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví (dále též „Úřad“) účelově a nechal si vnutit právně vadnou konstrukci, kterou vymysleli pracovníci Úřadu.

Ačkoliv je mi zřejmé, že mé argumenty přicházejí svým způsobem „post festum“ a současně je nepravděpodobné, že by zvláštní senát svou ustálenou judikaturu přehodnotil, chci s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva dokumentovat, že rozhodování Úřadu je (a vždy bylo) rozhodováním správního orgánu o soukromých subjektivních právech. Z této skutečnosti potom vyplývá, že v českém právu by měly o této otázce rozhodovat soudy dle části V. občanského soudního řádu.²

2. ROZHODNUTÍ SOUDU V SOUKROMOPRÁVNÍ VĚCI

Ustanovení § 2 soudního řádu správního stanoví, že „ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob“. Toto ustanovení je klíčové pro určení, zda je vůbec dána pravomoc správních soudů k projednání určité věci. Současně ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního stanoví, že správní soudy rozhodují mj. o žalobách proti „rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy“.

Ustanovení § 4 soudního řádu správního bývá v některých případech (např. usnesení zvláštního senátu ze dne 6. ledna 2004, sp. zn. Konf 93/2003) používáno k právně vadné argumentaci spočívající v tom, že přezkum ve správním soudnictví je přípustný tehdy, jestliže bylo vydáno orgánem veřejné správy rozhodnutí „v oblasti veřejné správy“.³ Tato

¹ Zde odhlížím od toho, že dle části V. občanského soudního řádu se nejedná přezkum správních rozhodnutí, ale o nové projednání věci soudem.

² Jsem si samozřejmě vědom toho, že v případě ochranných známek je situace komplikovaná v tom směru, že Úřad do nového zákona o ochranných známkách [zákon č. 441/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů] vtělil ustanovení § 45 odst. 2, které v odkazu na poznámku pod čarou stanoví, že proti pravomocnému rozhodnutí Úřadu je přípustná žaloba podle soudního řádu správního.

³ Obdobně viz naprosto nesprávný názor obsažený v usnesení zvláštního senátu ze dne 1. prosince 2004, sp. zn. Konf 97/2003: „Ze shora uvedeného vyplývá, že rozhodné pro určení, zda věc bude projednávat soud správní či soud v občanském soudním řízení, je vždy soukromoprávní nebo veřejnoprávní povaha aktu udělení (omezení) majitelského práva k užitnému vzoru, nikoli samotná povaha tohoto práva. Samotný zápis (výmaz) užitného

argumentace však trpí zásadní vadou spočívající v tom, že každé rozhodnutí orgánu veřejné správy je rozhodnutím „v oblasti veřejné správy“ nebo též „vrchnostenským právním aktem“. Problém je, že zde je třeba odlišovat procesní vztahy v oblasti správního práva (které se realizují v rámci správního řízení) od otázky, o které věci správní orgán v konkrétním řízení rozhoduje.

Jako analogický příklad si můžeme vzít třeba problematiku řízení o vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí. Zde rovněž dochází dnem podání návrhu (žádosti) na vklad ke vzniku veřejnoprávního procesního vztahu mezi navrhovatelem (žadatelem) a katastrálním úřadem, podstatné však z pohledu aplikovatelnosti části V. občanského soudního řádu je, že katastrální úřad svým rozhodnutím rozhoduje o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí a konstituuje tak jednu z právních skutečností, bez nichž by nemohlo dojít k derivativnímu vzniku vlastnického práva.

Pokud si v této souvislosti vezmeme jeden z argumentů, který se objevuje již v prvním z usnesení zvláštního senátu ve věci přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví (sp. zn. Konf 93/2003), že „žádná soukromá osoba, se kterou je přihlašovatel (majitel) v rovném postavení, mu nemůže registraci udělit ani mu nemůže známku vymazat; to může učinit jenom správní úřad, který k tomu má zákonnou kompetenci, a může to udělat jen tak, že o tom vydá vrchnostenský správní akt“, potom naprosto stejným způsobem musíme posuzovat i otázku vkladového řízení, neboť ani zde žádná soukromá osoba nemůže rozhodnout o povolení vkladu, provést vklad do katastrálních operátů, a způsobit tak dovršení převodu vlastnického práva. I v tomto případě bychom tedy museli obdobně dovodit, že „samotný vklad vlastnického práva není soukromoprávní věcí a je nerozhodné, že vkladem vznikají nebo zanikají soukromoprávní nároky“.

Shrnuji, že pro otázku, zda je dána pravomoc správních soudů, je rozhodující (§ 2 ve spojení s § 46 odst. 2 soudního řádu správního), zda se žalobce nedomáhá návrhu přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. Podstatné tedy je, o čem správní orgán rozhodoval, nikoliv skutečnost, že rozhodoval vrchnostenským způsobem.

3. POVAHA PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

3.1 GENEZE PRÁVNÍCH NÁZORŮ

Klíčovou otázkou v případě průmyslových práv zůstává, o jaké věci rozhoduje Úřad průmyslového vlastnictví při rozhodování o zápisech tzv. předmětů ochrany (ochranných známek, užitných vzorů, průmyslových vzorů apod.), při rozhodování o udělení určité ochrany (v případě vynálezů), při rozhodování o výmazech předmětů ochrany, při rozhodování o neplatnosti předmětů ochrany (resp. jejich zrušení), při rozhodování o námitkách proti zápisu apod.

Zajímavé je, že Nejvyšší správní soud měl původně (viz např. rozhodnutí ze dne 24. července 2003, sp. zn. 5 A 106/2001) v této otázce jednoznačný (a dle mého názoru správný) názor. Názor tak jednoznačný, že ve svém vyjádření k ústavní stížnosti (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. IV. ÚS 349/03), Nejvyšší správní soud výslovně uvádí:

vzoru tedy není soukromoprávní věc a je nerozhodné, že zápisem (výmazem) vznikají nebo zanikají soukromoprávní nároky“.

„V případě práv duševního vlastnictví ... jde o statky nehmotné povahy, které jsou podle § 118 občanského zákoníku předmětem občanskoprávních vztahů. Na soukromoprávním charakteru nic nemění ani možnosti ochrany a omezení veřejnoprávními instituty... rozhodování o výmazu ochranné známky právní je věcí vyplývající z občanskoprávních vztahů...“

Jak známo, Úřad průmyslového vlastnictví s takovým názorem nesouhlasil a namítal, že jeho rozhodování má „veřejnoprávní ráz“. Výsledkem příslušných správních řízení dle jeho názoru je přiznání či odepření průmyslového práva jako určitého privilegia. Současně namítal, že založení průmyslového práva rozhodnutím soudu dle části V. občanského soudního řádu by nastalo přímo soudním rozhodnutím, nikoli zápisem do rejstříku. Úřad by v tomto řízení nebyl účastníkem příslušného řízení a stát by tak pozbyl možnost bránit se nesouladnému rozhodování soudů a protizákonným rozhodnutím. Další argumenty byly čistě právně politické: vynětí rozhodování Úřadu z přezkumu podle soudního řádu správního znemožní ochranu proti jeho nečinnosti; existuje riziko rozmělnění rozhodovací činnosti na jednotlivé okresní soudy a nebude existovat jednotná judikatura; mezinárodní standard ochrany duševního vlastnictví počítá s možností přezkoumání rozhodování soudem, a nikoli jeho převzetí apod.

Zvláštní senát následně zrušil usnesení Nejvyššího správního soudu ve svých usneseních sp. zn. Konf 93/2003 (výmaz ochranné známky), sp. zn. Konf 97/2003 (výmaz užitého vzoru), sp. zn. 102/2003 (zamítnutí přihlášky ochranné známky), sp. zn. Konf. 9/2004 (zrušení patentu), atd. a postavil se za argumentaci Úřadu průmyslového vlastnictví.

3.2 ROZHODNUTÍ ANHEUSER - BUSCH PROTI PORTUGALSKU

Rozhodnutí Anheuser - Busch proti Portugalsku (stížnost č. 73049/01, dostupný z: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>) je v oblasti práva duševního vlastnictví klíčovým rozhodnutím potud, že Evropský soud pro lidská práva poprvé jednoznačně vyslovil, že právům duševního vlastnictví je poskytována prostřednictvím čl. 1 Prvního dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) stejná ochrana jako právu vlastnickému. Toto rozhodnutí je o to zásadnější, že v něm konečný právní závěr zaujal Velký senát.

V rozhodnutí Anheuser – Busch proti Portugalsku se jedná o pokračování řady sporů mezi Budějovickým Budvarem, n.p. (dále též „Budějovický Budvar“) a americkým koncernem Anheuser - Busch o užívání označení „Budweiser“, „Budweiser Beer“ apod. Společnost Anheuser - Busch disponovala na základě smluv z 30. let minulého století oprávněním používat označení „Budweiser“ ve Spojených státech. Příslušné smlouvy nicméně neřešily otázku užívání tohoto označení na území Evropy. Problémy tak nastaly v okamžiku (přibližně od 70. let 20. století), kdy se Anheuser - Busch rozhodl expandovat do Evropy.

V našem případě dne 19. května 1981 podal Anheuser – Busch přihlášku slovní ochranné známky „Budweiser“ u portugalského zápisného úřadu. Proti přihlášce uplatnil Budějovický Budvar námítky, které se opíraly o skutečnost, že označení „Budweiser Bier“ je od roku 1968 chráněno jako označení původu podle Lisabonské dohody o ochraně označení původu a jejich mezinárodním zápisu (vyhl. č. 67/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 79/1985 Sb.) Následovala dlouhá jednání, v nichž Budějovický Budvar zvažoval, že by udělil souhlas s užitím označení Budweiser i pro území evropských států, tato jednání nicméně zkrachovala, a z tohoto důvodu musel spor rozhodnout nejdříve portugalský zápisný úřad a následně portugalské soudy.

Americká strana podala návrh na zrušení zápisu „Budweiser“ jakožto označení původu, přičemž Lisabonský soud první instance tomuto návrhu vyhověl s tím, že označení „Budweiser“ není označením původu ve smyslu čl. 2 Lisabonské dohody o ochraně označení původu a jejich mezinárodním zápisu.

Následně portugalský zápisný úřad provedl v roce 1995 zápis ochranné známky Budweiser do rejstříku, a to ve prospěch společnosti Anheuser – Busch. Proti tomuto rozhodnutí podala česká strana žalobu k Lisabonskému soudu první instance, přičemž jádro právní argumentace spočívalo tentokrát v tom, že Československá socialistická republika uzavřela v roce 1986 s Portugalskem dohodu o „ochraně údajů o původu, označení původu a jejich zeměpisných a obdobných označení“ (vyhl. č. 63/1987 Sb.), v níž se obě strany zavázaly chránit svá označení původu (mezi která patřila i označení „Českobudějovické Pivo“, „Českobudějovický Budvar“). Žaloba však byla zamítnuta s poukazem na to, že ochrany požívá pouze české označení „Českobudějovický Budvar“, nikoliv jeho německý překlad (Budweiser). Následovalo odvolání k Apelačnímu soudu, který rozhodnutí Soudu první instance zrušil a nařídil, aby přihláška ochranné známky ve prospěch americké strany byla zamítnuta. Apelační soud shledal, že by v daném případě byla porušena práva Budějovického Budvaru, která se opírala o dohodu z roku 1986, a konstatoval, že ochrana označení původu ve smyslu této dohody se vztahuje na překlady příslušného označení do všech jazyků (včetně němčiny). Rozhodnutí Apelačního soudu byla napadena dovoláním k Nejvyššímu soudu, který však dovolání zamítl a potvrdil právní názor, který zaujal Apelační soud.

Následně se společnost Anheuser – Busch rozhodla proti Portugalsku podat stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, přičemž namítala, že v daném případě bylo porušeno její právo vlastnit majetek (čl. 1 Prvního dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, dále též „První dodatkový protokol“, „Úmluva“). Rozhodnutí portugalského Nejvyššího soudu, na základě něhož došlo k zamítnutí přihlášky ochranné známky, dle jejího názoru představovalo fakticky vyvlastnění, a to v situaci, kdy nelze tvrdit, že by se takové zbavení majetku dělo v souladu s veřejným zájmem. Navíc se, podle tvrzení stěžovatele, rozhodnutí opíralo o právní konstrukci, která upřednostnila právní účinky mezinárodní dohody z roku 1986 před prioritním právem, které vzniklo podáním přihlášky ochranné známky v roce 1981. Taková aplikace přitom nemůže být považována za souladnou ani s požadavky zákona (zákaz pravé zpětné účinnosti) ani s obecnými zásadami mezinárodního práva.

Senát druhé sekce Evropského soudu pro lidská práva, který případ posuzoval, se nejdříve zabýval otázkou, zda se čl. 1 Prvního dodatkového protokolu vztahuje i na duševní vlastnictví. Dospěl k závěru (odst. 45), že pojem majetek ve smyslu čl. 1 má autonomní význam (the concept of “possessions” has an autonomous meaning which is not limited to ownership of physical goods) a vztahuje se i na nehmotné statky, pokud se k nim váží výlučná práva mající majetkovou povahu (certain other rights and interests constituting assets can also be regarded as “property rights”, and thus as “possessions” for the purposes of this provision). Klíčovým v této souvislosti zůstalo, ve kterém okamžiku je u průmyslových práv možné hovořit o majetku, zda tedy i samotná přihláška ochranné známky je majetkovým právem. V této souvislosti senát shledal (odst. 46), že přihláška ochranné známky nejen podle mezinárodního práva soukromého, ale i podle portugalského práva, představuje určitou majetkovou hodnotu (the Court observes that the legal position of an applicant for the registration of a trade mark incontestably has financial repercussions). Váží se k ní totiž výlučná práva (právo priority) a přihláška může být za úplaty převedena na druhého (odst. 47, 48). Na druhou stranu (odst. 49, 50) se však jedná o podmíněný nárok (conditional claim) a samotná povaha přihlášky ochranné známky nepředstavuje dostatečně silné „legitimní

očekávání“ (legitimate expectation), aby bylo možné ji považovat za majetek ve smyslu čl. 1 Prvního dodatkového protokolu (in the instant case, the applicant company could not be sure of being the owner of the trade mark in question until after final registration and then only on condition that no objection was raised by a third party. In other words, the applicant company had a conditional right, which was extinguished retrospectively for failure to satisfy the condition, namely that it did not infringe third-party rights). Senát (odst. 52) shrnuje, že za majetek ve smyslu čl. 1 je možné považovat až ochrannou známku, která byla zapsána do rejstříku, nikoliv samotnou přihlášku (the Court thus considers that, while it is clear that a trade mark constitutes a “possession” within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1, this is only so after final registration of the mark, in accordance with the rules in force in the State concerned. Prior to such registration, the applicant does, of course, have a hope of acquiring such a “possession”, but not a legally-protected legitimate expectation).

Proti rozhodnutí senátu podal stěžovatel žádost o postoupení věci Velkému senátu s tím, že v daném případě jde o závažnou otázku ve smyslu čl. 43 odst. 2 Úmluvy. Velký senát ve věci rozhodl následujícím způsobem.

Předně potvrdil (odst. 72) názor, že čl. 1 Prvního dodatkového protokolu se vztahuje na duševní vlastnictví jako takové (Grand Chamber agrees with the Chamber's conclusion that Article 1 of Protocol No. 1 is applicable to intellectual property as such).⁴ Co se týče otázky, zda samotná přihláška ochranné známky představuje majetek ve smyslu čl. 1, Velký senát dovozuje (odst. 78), že samotná přihláška ochranné známky sice představuje podmíněné majetkové právo, nicméně přihláška dává přihlašovatelovi oprávněné očekávání (the applicant company was entitled to expect), že bude v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními posuzována zápisná způsobilost příslušného označení (it would be examined under the applicable legislation if it satisfied the other relevant substantive and procedural conditions). Z tohoto důvodu stěžovatel byl držitelem majetkového práva ve smyslu čl. 1 Prvního dodatkového protokolu (the applicant company therefore owned a set of proprietary rights – linked to its application for the registration of a trade mark), a to i přesto, že takové právo mohlo být později zrušeno (even though they could be revoked under certain conditions). Tyto skutečnosti podle názoru Velkého senátu (odst. 78) jsou dostačující k tomu, aby bylo možné i samotnou přihlášku ochranné známky považovat za majetkové právo, které podléhá ochraně Prvního dodatkového protokolu (this suffices to make Article 1 of Protocol No 1 applicable in the instant case).

Následně se v rozhodnutí Velký senát zabývá otázkou, zda došlo k protiprávnímu zásahu (ve smyslu čl. 1 První dodatkového protokolu) do práva vlastnit majetek. V této souvislosti soud posuzoval, zda rozhodnutí portugalského Nejvyššího soudu opírající se o aplikaci (pozdější) mezinárodní smlouvy mezi Československem a Portugalskem, představuje zásah do práva k pokojnému užívání majetku. Soud ne příliš přesvědčivou argumentací (odst. 83 a 86) dospívá k závěru, že v tomto ohledu nehodlá nahrazovat činnost portugalských soudů (the Court reiterates that its jurisdiction to verify that domestic law has been correctly interpreted and applied is limited and that it is not its function to take the place of the national courts) a spokojuje se s tím, že rozhodnutí portugalských soudů ve vztahu k interpretaci vnitrostátního práva a příslušných mezinárodních smluv nejsou ani nepřesvědčivá ani nepředstavují zjevný případ libovůle (the Court finds no basis on which to conclude that the decision of the

⁴ Stejný názor byl následně potvrzen i v rozhodnutí Balan proti Moldávii: „Therefore, unlike in the above-cited judgment of Anheuser-Busch Inc. v. Portugal, there was no dispute in the present case as to whether the applicant could claim protection of his intellectual property rights“. (odst. 34)

Supreme Court was affected by any element of arbitrariness or that it was otherwise manifestly unreasonable).

Přestože k rozhodnutí Velkého senátu byla publikována konkurující a disentuující stanoviska několika soudců, je právní závěr jednoznačný. Přihláška ochranné známky nepředstavuje žádnou „poníženou“ žádost o udělení „vrchnostenského oprávnění“ (viz např. rozhodnutí zvláštního senátu sp. zn. Konf 97/2003), ale jde o majetkové právo, o kterém rozhoduje příslušný zápisný úřad.

4. DŮSLEDKY ROZHODNUTÍ ŠTRASBURSKÉHO SOUDU

Na základě provedené analýzy lze učinit následující právní závěry.

Rozhodnutí zvláštního senátu v oblasti soudního přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví jsou právně vadná, neboť nereflektují skutečnost, že Úřad průmyslového vlastnictví v případě rozhodnutí o zápisu předmětů ochrany, včetně rozhodnutí o výmazech, prohlášení neplatnosti nebo zrušení, rozhoduje o „odstranění podmíněnosti“ práva majetkové povahy. Jde tedy věcně o obdobné rozhodování jako v případě vlastnických práv při jejich zápisech do katastru nemovitostí. I zde je v českém právním prostředí právo kupujícího vyplývající z příslušné smlouvy podmíněno „vrchnostenským rozhodnutím“ – rozhodnutím o povolení vkladu vlastnického práva a následně provedeným vkladem. Skutečnost, že jde o vrchnostenské rozhodnutí však není rozhodná, podstatné naopak je, o kterých právech správní úřad rozhodoval.

V souvislosti ze shora uvedeným je dobré si povšimnout ještě několika dalších věcí. Předně není možné přijmout argument Úřadu opírající se o čl. 32 Dohody TRIPS (vyhl. č. 191/1995 Sb.) ve spojení s čl. 12 Pařížské unijní úmluvy (vyhl. č. 64/1975 Sb., ve znění vyhl. č. 81/1985 Sb.), že by „přezkum“ (resp. nové projednání věci) podle části V. občanského soudního řádu představoval porušení principu „jednoho zápisného úřadu“. Jak vidíme právě na případu Anheuser – Busch, v Portugalsku rozhodují o žalobách proti rozhodnutím zápisného úřadu civilní soudy, které mají oprávnění nahradit správní rozhodnutí vlastním rozhodnutím (čl. 46 Portugalského zákoníku duševního vlastnictví, dostupný z: <http://www.marcaspatentes.pt/index.php?section=423>). Toto rozhodnutí se poté zapisuje do příslušného rejstříku. Obdobná situace ostatně panuje i v Maďarsku (čl. 91 Maďarského známkového zákona, dostupný z <http://www.wipo.int/clea/en/details.jsp?id=2203>). Problém v českém právním řádu je, že příslušné zákony upravující průmyslová práva, neznají mechanismus, s nímž se lze setkat v zahraničí, tedy že o vzniku práv v konečném důsledku rozhodují soudy a jejich rozhodnutí se do příslušných rejstříků zapisují „záznamem“ (pokud použijeme analogický pojem z ustanovení § 7 zákona o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem [zákon č. 265/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů]). Tato skutečnost je jistě podstatnou mezerou v právním řádu, nicméně sama o sobě dle mého názoru nemůže ospravedlnit „právní ekvilibristiku“, kterou provádí zvláštní senát ve zmiňovaných ustanoveních a která jde zcela proti smyslu ustanovení § 2 a § 46 odst. 2 soudního řádu správního.

Stejně tak je jistě nepříjemné, pokud úřad, který o věci rozhodoval není dle části V. občanského soudního řádu účastníkem nového projednání věci (§250a odst. 1 občanského soudního řádu), chce se však dodat, že ve stejné situaci jako Úřad průmyslového vlastnictví jsou denně desítky jiných úřadů (pozemkové úřady, katastrální úřady, Český telekomunikační úřad apod.)

Závěrem se chci zastavit u jiných práv k duševnímu vlastnictví, u nichž nikdo nepochybuje o tom, že o jejich konstituování mají „vrchnostensky“ rozhodovat civilní soudy a nikoho ani nenapadne, že by tomu mělo být jinak. Jedná se o práva k obchodní firmě, která v souladu s ustanovením § 9 odst. 2 obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) vznikají „zápisem do obchodního rejstříku“. Jistě lze namítnout, že zde o vzniku práv rozhodují přímo krajské soudy bez toho, aby zde byl předstupeň v podobě rozhodování správního úřadu. Nicméně vzhledem k tomu, že konstrukce části V. občanského soudního řádu stojí na pozici „nového projednání věci civilním soudem“, jsou obě řízení kvalitativně rovnocenná (samozřejmě s tím rozdílem, že obchodní rejstřík vedou přímo soudy, zatímco rejstříky předmětů ochrany průmyslového vlastnictví vede Úřad průmyslového vlastnictví).

5. ODŮVODNIT LZE V PODSTATĚ COKOLIV

Jak jsem již uvedl, kritický rozbor předmětných rozhodnutí zvláštního senátu, poukazuje na dvě skutečnosti. Předně je vidět, že odůvodnit lze v podstatě cokoliv, a to jak proti duchu reformy správního soudnictví účinné od 1. ledna 2003, tak proti výslovnému znění příslušných ustanovení soudního řádu správního. Současně lze za účelovým rozhodováním zvláštního senátu vidět spíše podstatné vady části V. občanského soudního řádu, než snahu o kvalitativně jiné pojetí práva duševního vlastnictví, než je tomu v případě rozhodnutí Anheuser – Busch proti Portugalsku. Co se týče procesní a kompetenční stránky dané problematiky nelze dle mého názoru z pohledu právní čistoty akceptovat zaměňování povahy subjektivních práv, o nichž správní orgán rozhodoval, za otázku povahy správně právních procesních vztahů, které jsou pojmově vždy vrchnostenské.

Judikatura:

- rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva Anheuser – Busch proti Portugalsku (stížnost č. 73049/01, dostupný z: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>)
- usnesení zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů sp. zn. Konf 93/2003, Konf 97/2003, Konf 102/2003, Konf. 9/2004, dostupné z: <http://195.39.33.40/main.aspx?cls=AnonymZneniList&menuactive=;ml119;ml120>
- usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 349/03, dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>

Kontaktní údaje na autora – email:

koukal@ochrance.cz, Pavel.Koukal@law.muni.cz